

**Διαδικτυακή Ενημέρωση
για γονείς & μαθητές με θέμα:**

"Μουσικές σπουδές στο ωδείο"

Κυριακή 27 Νοεμβρίου 2022

11:00 - 12:30

μέσω της πλατφόρμας Zoom

Ομιλητές:

Γεώργιος-Ιούλιος Παπαδόπουλος,

Διευθυντής Κρατικού Ωδείου Θεσσαλονίκης

Τίτλος εισήγησης: "Το πρόγραμμα σπουδών των ωδείων"

Δημήτρης Μπαχτσεβανίδης,

*Καθηγητής βιόλας και βιολιού στο Δημοτικό Ωδείο
Αλεξανδρούπολης*

Τίτλος εισήγησης: "Πώς μπορώ να βοηθήσω το παιδί μου
στην εκμάθηση μουσικού οργάνου;"

Δωρεάν συμμετοχή-
απαραίτητη η
συμπλήρωση
της ακόλουθης φόρμας:

<https://forms.gle/n783odo9ikXmmoi98>

Διοργάνωση:

**Επιτροπή Διδακτικής
Εγχόρδων Οργάνων ΕΕΜΕ**

Πώς μπορώ να βοηθήσω το παιδί μου στη μελέτη του οργάνου;

Οδηγός για γονείς σπουδαστών
μουσικών οργάνων

ΜΠΑΧΤΣΕΒΑΝΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

Καθηγητής βιόλας και βιολιού
στο Δημοτικό Ωδείο Αλεξανδρούπολης

**ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ
ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΗΝ
ΕΚΜΑΘΗΣΗ
ΕΝΟΣ
ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ**

ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΠΟΥ ΜΑΘΑΙΝΟΥΝ ΜΟΥΣΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ

Παρακάτω παρατίθενται μερικές από τις πιο συχνές απορίες που έχει κανείς όταν έρχεται για πρώτη φορά σε επαφή με τη μάθηση των μικρών παιδιών.

Όλα τα παιδιά μπορούν να μάθουν

Οι γονείς γνωρίζουν ότι τα παιδιά μπορούν να μάθουν τη μητρική τους γλώσσα. Δεν αμφιβάλλουν για αυτό. Το γεγονός αυτό επιτρέπει στους γονείς να τα ενθαρρύνουν να μάθουν να μιλάνε σε ένα περιβάλλον γεμάτο αγάπη, κατανόηση και αυτοπεποίθηση.

Το ίδιο συμβαίνει και με τη μουσική όπως και με οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα. **Το γεγονός ότι ένα παιδί μιλάει και επικοινωνεί με άνεση είναι δείκτης ότι έχει την ικανότητα να μάθει με άνεση ο,τιδήποτε.**

Τα παιδιά μαθαίνουν από τη στιγμή της γέννησής τους

Η μουσική εκπαίδευση του παιδιού μπορεί να ξεκινήσει από τη στιγμή της γέννησής του. Ακούγοντας μουσική καθημερινά διαμορφώνονται στο μυαλό του μοτίβα και μουσικές φράσεις. Παίζοντας μουσικά παιχνίδια με άλλα παιδιά, διασκεδάζει και αρχίζει να επικοινωνεί και να εκφράζεται μέσω της μουσικής με θαυμαστό τρόπο.

Τα παιδιά δεν πρέπει να πιέζονται για να εξασκηθούν

Οι γονείς ποτέ δεν πιέζουν τα παιδιά να μιλήσουν ή να κάνουν εξάσκηση στην ομιλία. Αντιθέτως, δημιουργούν ένα περιβάλλον όπου η ομιλία είναι μια ευχάριστη διαδικασί. Επιβραβεύουν την κάθε προσπάθεια του παιδιού να μιλήσει ακόμη και όταν οι ήχοι που βγάζει δεν πλησιάζουν την κανονική ομιλία. Αντιθέτως ξέρουν ότι αυτοί οι ήχοι είναι ένα φυσιολογικό βήμα που θα εξελιχθεί αργότερα σε λέξεις. Με τον ίδιο τρόπο ο δάσκαλος του οργάνου γνωρίζει ότι στην αρχή τα παιδιά παρόλο που δεν κρατούν ακόμη με μεγάλη άνεση το όργανο ή ο ήχος που παράγουν δεν είναι ακόμη πολύ καθαρός, είναι η αρχή που θα οδηγήσει αργότερα στο επιθυμητό αποτέλεσμα. Για αυτό πάντα επιβραβεύουμε με ειλικρίνεια όταν το παιδί κάνει έστω και ένα μικρό βήμα. Μπορούμε να φανταστούμε τι θα συνέβαινε αν σε ένα παιδί που μόλις αρχίζει να μιλάει του λέμε: «Μην κάνεις αυτό τον απαίσιο ήχο με τη φωνή σου. Πήγαινε να κάνεις εξάσκηση και έλα πάλι όταν μάθεις να μιλάς καλύτερα!». Όπως επίσης και αν υπάρχει αδιαφορία στα μικρά μουσικά κατορθώματα του νεαρού μαθητή. Πολλές φορές το παιδί παίζει μουσική στους γονείς του προσπαθώντας να δείξει πόσο έχει προχωρήσει. Στην περίπτωση αυτή πρέπει οι γονείς να επιβραβεύσουν με ειλικρινή ενθουσιασμό το παιδί ακόμη και αν αυτό που έπαιξε μοιάζει πολύ απλό και εύκολο **(όμως δεν είναι γιατί χρειάστηκαν ώρες μαθημάτων και εξάσκησης)**, καθώς έτσι παίρνει το κίνητρο να συνεχίσει να εξασκείται.

Τα παιδιά πρέπει να έχουν αυτοπεποίθηση για τις ικανότητες τους και να ξέρουν ότι μπορούν να κατακτήσουν άριστα αυτό που μαθαίνουν

Αυτός είναι ένας πολύ σημαντικός παράγοντας ώστε να αποτραπούν τα παιδιά από το να εγκαταλείψουν. Στην αρχή μαθαίνουν κάτι απλό αργά και το επαναλαμβάνουν ξανά και ξανά. Μόνο αφού το έχουν μάθει πολύ καλά και έχουν αποκτήσει μεγάλη άνεση, είναι ικανά να προχωρήσουν στο επόμενο βήμα. Έτσι ένα παιδί θα νοιώθει το επόμενο βήμα σαν κάτι εύκολο και θα προχωρά με ενθουσιασμό.

Γιατί πρέπει να ξεκινήσει η μουσική εκπαίδευση νωρίς;

Όταν το παιδί είναι μικρό ο εγκέφαλός του είναι πολύ "εύπλαστος" και διαμορφώνεται πολύ εύκολα. Στις μικρές ηλικίες ό,τι μαθαίνεται εγκαθίσταται με τόσο γερές βάσεις που γίνεται αυτόματο. Για αυτό το λόγο οι μητρικές γλώσσες χρησιμοποιούνται αυτόματα, ενώ οι γλώσσες που μαθαίνονται σε μεγαλύτερες ηλικίες απαιτούν αρκετή προσπάθεια για να χρησιμοποιηθούν.

Όμως κάποια παιδιά παίζουν από πολύ μικρά σε υψηλό επίπεδο. Αυτό δεν σημαίνει ότι εκείνα το έχουν ενώ άλλα παιδιά δεν το "έχουν";

Συνήθως πολύ νωρίς εξελίσσεται ένα παιδί που μεγαλώνει σε ένα περιβάλλον όπου θεωρείται αυτονόητο ότι μπορεί να γίνει καλός μουσικός με τη συνεχή εξάσκηση και αφού αποδείξει από νωρίς ότι μπορεί να παίξει σε υψηλό επίπεδο επενδύονται πόροι και χρόνος στη μουσική του εκπαίδευση (επιλογή δασκάλων, αγορά ποιοτικού οργάνου, παρακολούθηση συναυλιών, σεμινάρια, διαγωνισμοί, συμμετοχή σε συμφωνικές ορχήστρες νέων, κλπ). Έτσι, έρχεται σε επαφή με άλλα νέα παιδιά με κοινά ενδιαφέροντα και το ενδιαφέρον και οι πιθανότητες να εξελιχθεί μεγαλώνουν.

Όμως και ένα παιδί που δεν ξεκινά με τις παραπάνω προϋποθέσεις δεν αποκλείεται να φτάσει στο επίπεδο να γίνει επαγγελματίας μουσικός. Απλώς ο γονείς δεν παίρνουν τόσο εύκολα την απόφαση αφοσιωθούν στην μουσική εκπαίδευση. Έχουν την πεποίθηση ότι μειώνονται οι πιθανότητες επιτυχίας και δυσκολεύουν οι συνθήκες γιατί τα μουσικά επιτεύγματα θα αργήσουν, όπως επίσης και η μουσική ωρίμανση. Επίσης, αυξάνουν σημαντικά οι σχολικές απαιτήσεις. Είναι πιο δύσκολο για τους γονείς να επενδύσουν στην μουσική εκπαίδευση όταν τα μουσικά επιτεύγματα δεν είναι τόσο εντυπωσιακά από νωρίς.

Γιατί χρειάζεται καθημερινή εξάσκηση;

Η εξάσκηση μας κάνει να αποκτούμε ικανότητες. Έτσι θέλουμε να εξασκηθούμε όλο και περισσότερο και προχωράμε στο επόμενο επίπεδο.

Η μνήμη δομείται και αναπτύσσεται κάθε μέρα μέσω της συνεχούς επανάληψης και της θετικής ενίσχυσης. Μέσω της παρατήρησης βλέπουμε την ανάγκη για επανάληψη. Ένα παιδί ενός έτους μόλις αρχίζει να μιλάει λίγες λέξεις. Στα δύο του χρόνια μπορεί να πει λίγες προτάσεις. Όταν είναι τεσσάρων ετών έχει πλέον αρκετά ανεπτυγμένο λεξιλόγιο και από τα πέντε με επτά και ύστερα, μπορεί να θεωρηθεί ολοκληρωμένος ομιλητής.

Με τον ίδιο τρόπο αναπτύσσεται η ικανότητα στο όργανο. Τον πρώτο χρόνο η πρόοδος είναι πολύ αργή. Συνήθως τα παιδιά καταφέρνουν να παίξουν λίγα κομμάτια. Τον δεύτερο χρόνο ο ρυθμός μάθησης αυξάνεται και το παιδί μπορεί να μάθει τα διπλάσια κομμάτια από αυτά που έμαθε την προηγούμενη χρονιά. Στον τέταρτο ή τον πέμπτο χρόνο έχει ήδη αναπτύξει ένα μεγάλο ρεπερτόριο τόσο σε ποσότητα, όσο και σε ποιότητα.

Ας δούμε κάποια παραδείγματα. Οι παρακάτω φανταστικοί μαθητές ή μαθήτριες, αγαπούν να ασχολούνται με τη μουσική και περνάνε καλά στο μάθημα όμως ο ένας μελετάει καθημερινά ενώ ο άλλος όχι.

Παράδειγμα μαθητή που μελετάει καθημερινά:

Στο μάθημα μαθαίνει μια καινούρια άσκηση. Την ώρα του μαθήματός είναι δύσκολο να την πετύχει. Την επόμενη μέρα είναι πιο εύκολο αλλά πάλι λίγο αδέξιο. Την μεθεπόμενη η ικανότητα είναι πιο σταθερή και εύκολη. Σε μια εβδομάδα είναι πολύ εύκολο να την πετύχει και σε 1 μήνα είναι πλέον αυτόματη. Η άσκηση έχει αφομοιωθεί. Ο μαθητής βελτιώθηκε και αναγνωρίζεται το ταλέντο του.

Παράδειγμα μαθητή που δεν μελετάει καθημερινά :

Στο μάθημα μαθαίνει μια καινούρια άσκηση. Την ώρα του μαθήματος του είναι δύσκολο να την πετύχει. Την επόμενη είναι πιο εύκολη αλλά πάλι λίγο αδέξια. Μετά ο μαθητής δεν μελετάει για λίγες μέρες. Προσπαθεί να κάνει εξάσκηση μια μέρα πριν το μάθημα η ακόμη και την ίδια μέρα του μαθήματος και η ικανότητα στην άσκηση αυτή έχει φθίνει τόσο, που δεν μπορεί να την καταφέρει καθόλου. Του είναι δύσκολη και απογοητεύεται. Έρχεται η ώρα του μαθήματος και η άσκηση αυτή είναι πάλι στην αρχή. Ο μαθητής δεν είναι καλύτερος και δεν αναγνωρίζεται το ταλέντο του. Απογοητεύεται και μετά από λίγο καιρό εγκαταλείπει. Οπότε γίνεται η λανθασμένη διάγνωση ότι δεν έχει ταλέντο. Δεν είναι όμως έτσι. Απλώς δεν γνώριζε πώς και γιατί να εξασκείται. Δεν κατάφερε να βάλει την εξάσκηση στο καθημερινό του πρόγραμμα για αρκετό καιρό και έτσι έχασε τον ενθουσιασμό του.

Ας δούμε δυο ακραία παραδείγματα που αφορούν τον χρόνο καθημερινής εξάσκησης

Παράδειγμα μαθητή που μελετάει καθημερινά 3 ώρες κατά μέσο όρο:

Ένας μαθητής που μελετάει καθημερινά και σωστά, σε ένα χρόνο έχει μελετήσει 300 ημέρες ή 900 ώρες (Λαμβάνουμε υπόψη περίοδο διακοπών, ημέρες ξεκούρασης κλπ) και σε 10 χρόνια 3000 ημέρες ή 9000 ώρες.

Παράδειγμα μαθητή που μελετάει με τον δάσκαλο μια φορά την εβδομάδα:

Ένας μαθητής που μελετάει μόνο με τον δάσκαλο στο μάθημα έχει μελετήσει σε ένα χρόνο 38 ημέρες ή 38 ώρες (Τόσα είναι κατά μέσο όρο τα μαθήματα που γίνονται σε ένα χρόνο) και σε 10 χρόνια 380 ημέρες ή 1140 ώρες.

Ο πρώτος μαθητής πολύ πιθανόν να έχει φτάσει στο επίπεδο της Ανωτέρας τάξης ενώ ο δεύτερος παρόλο που σπουδάζει 10 χρόνια παίζει ακόμη κομμάτια προκαταρκτικής.

Πόσο πρέπει να εξασκούνται τα παιδιά;

Η σωστή απάντηση είναι όσο χρειάζεται. Πόση ώρα χρειάζεται κάποιος για να προετοιμαστεί για το σχολείο; Πόση ώρα κολύμβησης χρειάζεται κάποιος για κερδίσει στους αγώνες; Σημασία έχει η ποιότητα και η ποσότητα. Η ποσότητα από μόνη της παίζει κάποιο ρόλο στα αρχικά στάδια. Στα πρώτα 1-4 χρόνια ζητάμε από τον μαθητή να εξασκηθεί απλά κάνοντας επαναλήψεις. Ενώ αυτό για τον αρχάριο μαθητή οδηγεί σε σημαντική βελτίωση, για

έναν προχωρημένο μουσικό είναι χάσιμο χρόνου. Δεν αρκεί να κοιτάμε απλά το ρολόι για να ξέρουμε αν το παιδί μελετάει. Σημαντικό ρόλο παίζει και η ποιότητα μελέτης. Αν το παιδί γνωρίζει τι να μελετήσει, γιατί και πώς, δεν θα χρειάζεται να κοιτάζει το ρολόι. Πάντα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η κούραση και η διάθεση καθώς η κακή εξάσκηση δεν οδηγεί σε καλά αποτελέσματα. Δεν μπορεί κανείς όμως να ζητάει από ένα παιδί να εξασκείται μισή ώρα από τα πρώτα κιόλας μαθήματα μουσικής. Η εξάσκηση στη μουσική είναι σαν την εξάσκηση στον αθλητισμό. Κανείς δεν ξεκινά να τρέχει πέντε χιλιόμετρα από τις πρώτες προπονήσεις. Ο χρόνος και η απόσταση προπόνησης αυξάνονται σταδιακά. Έτσι και στην εξάσκηση το οργάνου.

Πρακτικά συνήθως γίνεται το εξής: στα πρώτα μαθήματα απαιτούνται μόλις 2 με 3 λεπτά καθημερινής εξάσκησης και στους πρώτους μήνες χρειάζονται 10 με 15 λεπτά και ύστερα από λίγους μήνες στη μισή ώρα ή και περισσότερο. Ένα παιδί που ξεκίνησε με αυτό τον τρόπο βάζει σταδιακά την εξάσκηση στο καθημερινό του πρόγραμμα και πριν το καταλάβει του έχει γίνει συνήθεια και του αρέσει καθώς βλέπει τα θετικά αποτελέσματα στο παίξιμό του. Η δασκάλα και ο δάσκαλος είναι οι πιο κατάλληλοι

Πώς πρέπει να εξασκούνται τα παιδιά;

Η εξάσκηση οδηγεί στην τελειότητα. Αυτή όμως είναι η μισή αλήθεια γιατί αν κάποιος εξασκείται με λανθασμένο τρόπο τότε θα τελειοποιήσει τα λάθη του. Μόνο η τέλεια εξάσκηση οδηγεί στην τελειότητα. Δεν έχει νόημα να πιέζεται ένα παιδί να μελετάει δυο και τρεις ώρες απλά επειδή το κάνουν άλλα παιδιά. Πάντα η εξάσκηση είναι προσαρμοσμένη στις ανάγκες του κάθε παιδιού και οι οδηγίες του δασκάλου σε κάθε περίπτωση είναι εξαιρετικά πολύτιμες. Η εξάσκηση χωρίς καλή διάθεση δεν οδηγεί σε πολύ καλά αποτελέσματα και δεν έχει να κάνει με την αληθινή γνώση. Κάποιες φορές μάλιστα και υπό ορισμένες συνθήκες, ακόμη και πέντε λεπτά στοχευμένης και συγκεντρωμένης εξάσκησης οδηγούν σε καταπληκτικά αποτελέσματα.

Πώς προγραμματίζουμε την καθημερινή εξάσκηση;

Σε γενικές γραμμές πρέπει οι γονείς να "προγραμματίσουν" τις συνήθειες των παιδιών από την αρχή. Καλό είναι η μελέτη να γίνεται στο ίδιο μέρος και την ίδια ώρα κάθε μέρα σε ένα περιβάλλον ήσυχο χωρίς πολλές αποσπάσεις. Όσο και αν φαίνεται περίεργο, μερικές φορές το υπνοδωμάτιο του παιδιού δεν είναι κατάλληλο για εξάσκηση. Παρόλο που στα πρώτα μαθήματα η εξάσκηση παίρνει λίγα λεπτά, αφήστε μια ολόκληρη ώρα και πείτε ότι είναι η ώρα του βιολιού. Κάνετε την εξάσκηση και τον χρόνο που απομένει αφήστε το παιδί να κάνει το διάλειμμά του. Δηλαδή 2 λεπτά εξάσκηση και 58 λεπτά διάλειμμα. Είναι πολύ σημαντικό καθώς σε λίγες εβδομάδες η ώρα αυτή θα γεμίσει με 15 λεπτά εξάσκηση και 45 λεπτά διάλειμμα και σε λίγους μήνες με 40 και 50 λεπτά εξάσκησης και με 10 λεπτά διάλειμμα. Το διάλειμμα μπορεί να περιλαμβάνει από ύπνο, παιχνίδι ή και παίξιμο με το όργανο αλλά αυτό αφήνεται στο ίδιο το παιδί.

Τα παιδιά πρέπει να γίνουν ανεξάρτητα όσο το δυνατόν πιο σύντομα

Ο μεγαλύτερος σκοπός της διδασκαλίας είναι να διδάξει στο παιδί πώς να μαθαίνει. Τα κομμάτια δεν πρέπει να διαβάζονται στο μάθημα καθώς αυτό είναι μεγάλο χάσιμο χρόνου. Όσο το δυνατόν νωρίτερα ένα παιδί μάθει να μελετάει μόνο του και να πηγαίνει στο μάθημα προετοιμασμένο, τόσο περισσότερα μπορεί να διδαχτεί και να φτάσει γρηγορότερα σε υψηλό

επίπεδο. Στα πρώτα μαθήματα αυτό φυσικά και δεν είναι δυνατόν να γίνει και το παιδί μπορεί να κάνει μόνο ό,τι ακριβώς του έχει πει ο δάσκαλος. Με τις συχνές επαναλήψεις βελτιώνεται και στο επόμενο μάθημα μπορεί να μάθει κάτι καινούριο.

Δεν γνωρίζω τίποτα από μουσική. Πώς να βοηθήσω το παιδί μου όταν δεν καταλαβαίνω τι ακούω;

Μπορείτε να γίνετε προσεκτικοί παρατηρητές στην πρόοδο των παιδιών. Δεν χρειάζεται να είναι κανείς μουσικός για να βοηθήσει το παιδί του. Οι γονείς που δεν γνωρίζουν μουσική μπορούν τουλάχιστον να γίνουν καλοί ακροατές. Δεν πρέπει κανείς να θεωρεί πως δεν έχει μουσικό αυτί. Το ότι κάποτε κάποιος δάσκαλος στο σχολείο μας άκουσε να τραγουδάμε φάλτσα ή χωρίς καλό ρυθμό και έκρινε ότι δεν έχουμε μουσικό ταλέντο δεν πρέπει να ληφθεί καθόλου σοβαρά υποψη. Το μουσικό αυτί του καθενός μπορεί απλά να μην είναι εκπαιδευμένο. Επίσης καλό είναι να γνωρίζουν οι γονείς πως ποτέ δεν είναι αργά για να αναπτυχθεί σε σημαντικό βαθμό ακόμα και το δικό τους μουσικό αυτί. Η καλή μουσική ακρόαση είναι απαραίτητη ικανότητα για να μπορέσουν να βοηθήσουν τα παιδιά τους στις μουσικές τους σπουδές καθώς έτσι θα μπορούν να κάνουν σωστά και στοχευμένα σχόλια στα παιδιά τους και θα κερδίσουν την εμπιστοσύνη τους.

Αν το παιδί μου δεν έχει ταλέντο;

Η λέξη “ταλέντο” καλό είναι να αποφεύγεται. Ο όρος από μόνος του καθορίζει όρια που περισσότερο εμποδίζουν την μάθηση ακόμη και αν χρησιμοποιείται θετικά. Αν κάποιος πει ότι ένα παιδί δεν έχει ταλέντο αμέσως σχηματίζει ένα όριο ότι δεν μπορεί να φτάσει πολύ ψηλά ό,τι και να κάνει, όσες ώρες και να εξασκηθεί. Πώς όμως μπορεί να το γνωρίζει αυτό κανείς; Αν αντίθετα πει κάποιος για κάποιον μαθητή ότι έχει ταλέντο, αμέσως τον ταυτοποιεί ότι θα φτάσει ψηλά, οπότε η εξάσκηση γίνεται ενοχική και μέσο εκπλήρωσης ενός ανώτερου σκοπού δίχως τέλος. Και οι δυο αυτές καταστάσεις είναι προβληματικές και αποσπούν το παιδί από την αληθινή διασκέδαση και γνώση.

Κίνητρο

Ανάλογα με την ηλικία του παιδιού υπάρχουν διαφορετικοί λόγοι που κάνουν ένα παιδί να εξασκείται. Στις πολύ μικρές ηλικίες για παράδειγμα το κίνητρο μπορεί να είναι απλά ότι αυτό που κάνει είναι διασκεδαστικό ή το κάνει για να ικανοποιήσει τους γονείς και τους δασκάλους του. Σε μεγαλύτερα παιδιά το κίνητρο μπορεί να είναι κάποια επιβράβευση (Εξωτερικό κίνητρο) και σε πιο μεγάλες ηλικίες απλά το πάθος να γίνει μουσικός (Εσωτερικό κίνητρο). Το κατάλληλο είδος κινήτρου εξαρτάται από πάρα πολλούς παράγοντες (επίπεδο, ηλικία, οικογενειακό περιβάλλον κ.ά.) που αφορούν το κάθε παιδί ανεξάρτητα και για αυτό απαιτείται εμπειρία από τους δασκάλους και προσεκτικές κινήσεις από τους γονείς.

Τα πολύ μικρά παιδιά είναι εύκολο να βρούν κίνητρο. Τα μικρά παιδιά τις περισσότερες φορές θέλουν απλά να παίζουν και να ικανοποιούν τους γονείς τους. Έτσι λοιπόν απλά παίζοντας φτάνει σε ένα με δυο χρόνια χωρίς πολύ κόπο να παίζει πολλά κομματάκια, να έχει πολύ στέρεη τεχνική και το να παίζει μουσική του είναι τόσο φυσικό όσο το να μιλάει.

Πρακτικές συμβουλές που αφορούν την εξάσκηση

Καθημερινή εξάσκηση

Αν είναι δυνατόν, καλό είναι η εξάσκηση να γίνεται καθημερινά (5-7 μέρες την εβδομάδα) την ίδια περίπου ώρα και στο ίδιο μέρος. Ένας αρχάριος μαθητής έχει ανάγκη αυτή τη ρουτίνα για να του γίνει συνήθεια και να νοιώσει αποτελέσματα.

Εμπιστοσύνη στις επαναλήψεις

Μεγάλη σημασία έχουν οι επαναλήψεις. Τα παιδιά πρέπει να ακολουθήσουν την καθημερινή ρουτίνα ακόμη και αν αρχικά δεν έχουν διάθεση να εξασκηθούν. Συνήθως μετά από λίγο θα τους έρθει η διάθεση. Φυσικά υπάρχουν περιπτώσεις που πραγματικά δεν έχουν διάθεση να εξασκηθούν και τότε καλό είναι να το αφήσουν για εκείνη τη μέρα. Αυτό όμως δεν πρέπει να γίνεται πολύ συχνά. Αν συμβαίνει συχνά, τότε πρέπει να ερευνηθούν οι λόγοι και να ενημερωθεί η δασκάλα ή ο δάσκαλος για τη λήψη κατάλληλων αποφάσεων.

Καλός και ποιοτικός ύπνος, διατροφή και σωματική άσκηση

Ο καλός ύπνος είναι ο μυστικός σύμμαχος της μάθησης. Αφού γίνει λίγη δουλειά τη μια μέρα, κατά τη διάρκεια του ύπνου το μυαλό από μόνο του "καθαρίζει" ό,τι δεν χρειάζεται και έτσι η ικανότητα στην άσκηση είναι μεγαλύτερη την επόμενη μέρα. Η καλή διατροφή επίσης παίζει πολύ σημαντικό ρόλο, καθώς ενισχύει τα αποθέματα σωματικής και πνευματικής ενέργειας, την καλή μνήμη και τη συγκέντρωση του μυαλού. Η σωματική άσκηση επίσης σε ατομικά ή ομαδικά αθλήματα, βελτιώνει το συντονισμό μυαλού-σώματος, βοηθάει στην καλή ψυχική διάθεση και κινεί πολύ μεγαλύτερες μυικές ομάδες από αυτές που κινούνται όταν παίζει κανείς μουσικό όργανο.

Τί σημαίνει καλή εξάσκηση;

Αν ένα παιδί εξασκείται τακτικά ανάμεσα στα μαθήματα μαθαίνει συνεχώς καινούρια πράγματα και όσο περνάει ο καιρός, η γνώση προστίθεται και συμπληρώνεται και κάποια στιγμή χωρίς να το καταλάβει ξέρει να παίζει αρκετή μουσική. Επίσης, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι το κάθε παιδί έχει το δικό του ρυθμό μάθησης και **σε καμία περίπτωση αργότερος ρυθμός μάθησης δεν πρέπει να θεωρείται χειρότερος ρυθμός μάθησης.**

Γιατί είναι τόσο σημαντική η μουσική ακρόαση;

Το παιδί πρέπει να ακούει μουσική καθημερινά. Υπάρχουν μέθοδοι που συνοδεύονται από δίσκους μουσικής ώστε οι μαθητές να ακούνε καθημερινά τα κομμάτια που έχουν να μελετήσουν. Η μουσική ακρόαση δεν πρέπει να σταματά εκεί αλλά να επεκτείνεται και στο να ακούνε τα παιδιά μουσικά έργα που αφορούν το όργανό τους, άλλα όργανα, συμφωνικά έργα, βίντεο με συναυλίες, παρακολούθηση ζωντανών συναυλιών κλπ. Στα πρώτα στάδια μάθησης τα παιδιά, είναι πιο σημαντικό να παρακολουθούν συναυλίες που αφορούν παιδιά. Για παράδειγμα ποιοτικές συναυλίες όπου παίζουν παιδιά ή το ρεπερτόριο είναι προσαρμοσμένο για παιδιά. Στις συναυλίες αυτές αποκτούν κίνητρο διότι μπορεί να ακούσουν και τα κομμάτια που μελετούν ή έχουν παίξει παλιότερα ή να δούν συνομήλικούς τους να παίζουν και έτσι να καταλάβουν ότι τις συναυλίες δεν τις κάνουν μόνο οι μεγάλοι. Αυτό θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη επιθυμία για μελέτη οπότε υπάρχει καλύτερη πρόοδος άρα και πιο μεγάλη ευχαρίστηση.

Φυσικά, σύντομα θα πρέπει να αρχίσουν να ακούνε συναυλίες που πραγματοποιούνται από ενήλικες και με αντίστοιχο ρεπερτόριο.

Η σημασία αυτού είναι πολύ εύκολο να εξηγηθεί με ένα απλό παραδειγμα. Όταν μαθαίνει κάποιος μια ξένη γλώσσα μακριά από την χώρα αυτής της γλώσσας ασχολείται λίγες ώρες εβδομαδιαίως. Η πρόοδός του θα ήταν πολύ πιο γρήγορη αν διδασκόταν στη χώρα που μιλάνε αυτή τη γλώσσα. Για αυτό το λόγο βοηθάει πολύ να ακούσει ραδιόφωνο ή να παρακολουθήσει κάποια ταινία που μιλάνε αυτή τη γλώσσα χωρίς υπότιτλους.

Το ίδιο ισχύει με τη μουσική. Αν αρκεστεί κανείς μόνο στα 20 με 30 λεπτά καθημερινά όπου το παιδί θα παίζει το όργανό του, τότε θα υπάρξει κάποια πρόοδος, θα είναι όμως πολύ πιο αργή από αυτή ενός παιδιού που εξασκείται 20 με 30 λεπτά στο όργανο και άλλα 20-30' λεπτά ακούει τα κομμάτια που μελετάει ή άλλα έργα ή παρακολουθεί ταινίες και ντοκιμαντέρ σχετικά με τη μουσική ή διαβάζει κάποιο βιβλίο ή παραμύθι. Η εικόνα του δεύτερου παιδιού είναι πιο ολοκληρωμένη και αυτό θα αντανakλάται και στον τρόπο που παίζει και κατανοεί την ίδια μουσική σε σχέση με το παιδί που δεν έχει τόσο ολοκληρωμένη εικόνα. Με λίγα λόγια η μισή δουλειά είναι στην εξάσκηση με το όργανο και η άλλη μισή στην ακρόαση της μουσικής.

Εγκατάλειψη των μουσικών σπουδών

Υπάρχει η άποψη ότι η ολοκλήρωση των σπουδών συνεπάγεται την απόκτηση ενός πτυχίου.

Πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι το πτυχίο ενός μουσικού οργάνου είναι επαγγελματικός τίτλος και η διαδικασία απόκτησής του επίπονη και χρονοβόρα. Οπότε αν κάποιος δεν στοχεύει να γίνει επαγγελματίας μουσικός ίσως δεν χρειάζεται να ακολουθεί αυτή την πορεία.

Τα παιδιά κάποια στιγμή κάνουν τις επιλογές τους και αποφασίζουν είτε να εγκαταλείψουν για πάντα το μουσικό όργανο που σπούδασαν είτε να το κρατήσουν για πάντα μαζί τους στο επίπεδο που τα ικανοποιεί.

Σε κάθε περίπτωση δεν πρέπει να θεωρείται εγκατάληψη αλλά ολοκλήρωση των σπουδών είτε αυτό έγινε τον πρώτο χρόνο είτε ακόμη και στην Ανωτέρα τάξη.

Δεν είναι ποτέ απολύτως βέβαιο ότι ένα παιδί που ξεκινά ακόμη και με τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις θα γίνει απαραίτητα επαγγελματίας μουσικός. Ο κάθε άνθρωπος είναι διαφορετικός και οι επιθυμίες του καθενός εξαρτώνται από πάρα πολλούς παράγοντες, εμπειρίες και βιώματα.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ
ΕΞΑΣΚΗΣΗΣ

Χόρδισμα για γονείς και αρχάριους μαθητές οργάνων της οικογένειας του βιολιού

Το χόρδισμα είναι η διαδικασία όπου οι ανοιχτές χορδές του οργάνου ρυθμίζονται έτσι ώστε να ακούγονται σε μια συγκεκριμένη συχνότητα. Η διαδικασία στην αρχή μοιάζει να είναι πολύπλοκη και χρονοβόρα, όταν όμως καταλάβει κάποιος πώς να το κάνει και εξοικειωθεί, ακόμη και ένα παιδί που μόλις ξεκινά μαθήματα μουσικής μπορεί να τελειώσει με το χόρδισμα μέσα σε ένα με δυο λεπτά. Είναι απαραίτητο να γίνεται σωστά και να κουρδίζεται το όργανο κάθε φορά που το παιδί ξεκινά να εξασκείται διότι έτσι συνηθίζει στον καλό ήχο και στη σωστή σχέση μεταξύ των νοτών. Αλλιώς συνηθίζει να παίζει φάλτσα. Ο παρακάτω τρόπος χορδίσματος είναι ο πιο απλός και εύκολος. Αρκεί να γνωρίζει κανείς τα ονόματα από τις 7 νότες και το γράμμα που τα συμβολίζει, να έχει ένα κουρδιστήρι και να ξεχωρίζει από το άκουσμα πότε μια νότα ανεβαίνει ή κατεβαίνει.

Είναι σημαντικό το όργανο να είναι ποιοτικό. Ένα πολύ οικονομικό όργανο που κουρδίζεται με δυσκολία και είναι δύσκολο να παιχτεί, σύντομα θα αποθαρρύνει τον μαθητή από την εξάσκηση με αποτέλεσμα η πρόοδός του να είναι αργή και τελικά να εγκαταλείψει τη μουσική.

Οι παρακάτω οδηγίες θα βοηθήσουν ακόμη και τους γονείς που δεν έχουν προηγούμενη επαφή με τη μουσική να καταφέρουν να χορδίσουν το όργανο του παιδιού με επιτυχία.

Θεωρητικό υπόβαθρο σχετικά με το κούρδισμα

- Οι 7 νότες είναι:

NTO-PE-MI-ΦΑ-ΣΟΛ-ΛΑ-ΣΙ

Στο λατινικό αλφάβητο και στα διάφορα κουρδιστήρια συμβολίζονται ως:

A-B-C-D-E-F-G

Ξεκινώντας όμως από το ΛΑ, έχουμε:

ΛΑ-ΣΙ-ΝΤΟ-ΡΕ-ΜΙ-ΦΑ-ΣΟΛ

A-B-C-D-E-F-G

- Απόσταση μεταξύ των νοτών

Για να περπατήσει κάποιος από τη μια νότα στην επόμενη χρειάζεται να κάνει ένα ολόκληρο βήμα. Αυτό συμβαίνει σε όλες τις νότες εκτός από τις ΣΙ-ΝΤΟ και ΜΙ-ΦΑ όπου χρειάζεται μισό βήμα.

Υπάρχουν άλλα δυο σύμβολα που χρειάζεται κανείς να γνωρίζει. Το σύμβολο δίσηση (#) και το σύμβολο ύφεση (b).

Η δίσηση κάνει τη νότα να ακούγεται μισό βήμα ψηλότερα και η ύφεση μισό βήμα λίγο χαμηλότερα

Για ευκολία καλό είναι να σκεφτεί κανείς πως όταν το κουρδιστήρι δείχνει την νότα Α# τότε εννοεί Λα όμως πολύ ψηλό, ενώ όταν δείχνει Αb εννοεί Λα πολύ χαμηλό.

Οι χορδές του βιολιού ξεκινώντας από την ψιλή (λεπτή) προς τη χαμηλή (χοντρή) είναι:

I-Μι (Ε)

II-Λα (Α)

III-Ρε (Δ)

IV-Σολ (G)

Οι χορδές της βιόλας και του βιολοντσέλου ξεκινώντας από την ψιλή (λεπτή) προς τη χαμηλή (χοντρή) είναι:

I-Λα (A)

I-Ρε (D)

III-Σολ (G)

IV-Ντο (C)

Ο παρακάτω τρόπος, το χόρδισμα με πιτσικάτο είναι ο πιο εύκολος και μπορούν να τον χρησιμοποιήσουν όλοι για να συντονίσουν ένα μουσικό όργανο κάθε μέρα πριν την εξάσκηση. Ακολούθησε τα βήματα ένα προς ένα και μετά την εξοικείωση το χόρδισμα θα γίνει πανεύκολο.

Χόρδισμα πιτσικάτο (Pizzicato)

- Τοποθέτησε το όργανο σε ένα σταθερό σημείο κοντά στο κουρδιστήρι
- Πάντα πρέπει να βγάζεις καθαρό ήχο όταν παίζεις για να παίρνει το χορδιστήρι σωστά δεδομένα
- Χτύπησε ελαφρά τη χορδή Λα με τον αντίχειρα του δεξιού χεριού και παρατήρησε τι δείχνει το χορδιστήρι
- Αν Γράφει τη νότα Λα (Α) τότε δεξ τη βελόνα. Συνήθως η νότα είναι σωστή όταν η βελόνα είναι ακριβώς στη μέση. Αν η βελόνα είναι αριστερά τότε η χορδή είναι χαμηλή οπότε θέλει βίδωμα. Αν η βελόνα είναι δεξιά τότε είναι ψηλή οπότε θέλει ξεβίδωμα. Βίδωσε ή ξεβίδωσε το βιδάκι ανάλογα.
- Επανέλαβε τη διαδικασία στις υπόλοιπες χορδές
- Στην περίπτωση που δεν γράφει το γράμμα (νότα) που πρέπει, τότε χρειάζεται να στρίψεις λίγο τα κλειδιά ψηλότερα ή χαμηλότερα ανάλογα με το τι δείχνει το κουρδιστήρι.
- Αφού τελειώσεις έλεγξε ξανά όλες τις χορδές. Συνήθως χρειάζεται να επαναλάβεις τον κύκλο δυο με τρεις φορές για να σιγουρευτείς πως το όργανο είναι έτοιμο.

Προσοχή: Αν γυρίσεις το κλειδί πολύ και ψηλώσεις τη χορδή περισσότερο από όσο πρέπει θα σπάσει. Για να γυρίσεις το κλειδί πρέπει ταυτόχρονα να πιέζεις δυνατά προς τα μέσα για να σφίξει και λίγο λίγο να τεντώνεις ή να χαλαρώνεις.

ΥΛΙΚΑ ΠΟΥ ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΤΟΥ ΟΡΓΑΝΟΥ

1. Όργανο

Ένα ποιοτικό όργανο θα παίξει καταλυτικό ρόλο στα πρώτα βήματα του παιδιού. Τα πιο οικονομικά μοντέλα που υπάρχουν στην αγορά συνήθως δεν είναι κατάλληλα για να ξεκινήσει το παιδί. Με ένα ποσό ελάχιστα μεγαλύτερο, υπάρχουν όργανα που παρουσιάζουν σαφή ανωτερότητα και κάνουν το χόρδισμα και την παραγωγή ήχου ευκολότερα.

Αν το παιδί δυσκολεύεται να πατήσει τα δάχτυλα ή χρειάζεται δέκα λεπτά κάθε φορά για να κουρδίσει το όργανο, δεν υπάρχει περίπτωση να καθίσει να εξασκείται καθημερινά και με όρεξη. Αντιθέτως ένα όργανο που είναι άμεσα διαθέσιμο και έτοιμο για εξάσκηση είναι πιο ελκυστικό και οι πιθανότητες για εξάσκηση αυξάνονται.

2. Δεύτερο σετ χορδών

Ένα δεύτερο ολοκληρωμένο σετ χορδών είναι απαραίτητο καθώς οποιαδήποτε στιγμή μπορεί να σπάσει κάποια χορδή και έτσι να μην μπορεί να γίνει μάθημα ή να χαθεί η εξάσκηση στο σπίτι. Η πιο ευάλωτη είναι η χορδή Μι του βιολιού. Το παιδί πρέπει όσο το δυνατόν νωρίτερα να μάθει να αλλάζει χορδές ώστε να είναι έτοιμο να αντιμετωπίσει μόνο του ένα τόσο απλό πρόβλημα. Οι χορδές πρέπει είναι να αλλάζουν μια φορά το χρόνο για να έχουν οι μαθητές ένα υγιές όργανο που παίζει σωστά.

3. Ρετσίνι

Ένα ποιοτικό ρετσίνι βοηθάει στον καλύτερο ήχο και στον ευκολότερο χειρισμό του δοξαριού. Διαρκεί αρκετά χρόνια εκτός φυσικά και αν σπάσει.

4. Πανάκι καθαρισμού

Ένα απλό στεγνό πανάκι με μικροίνες που δεν γρατσουνάει είναι απαραίτητο και το μόνο που πρέπει να εφαρμόζεται για τον καθαρισμό του οργάνου. Κάθε φορά που τελειώνουμε το παίξιμο και βάζουμε το όργανο στην θήκη, καθαρίζουμε το ρετσίνι από τις χορδές και στα σημεία που έχει πέσει, καθώς και από το ξύλο του δοξαριού. Αυτό βοηθάει όχι μόνο το όργανο να είναι καθαρό και όμορφο, αλλά και στην καλύτερη ποιότητα του ήχου καθώς το ρετσίνι που συσσωρεύεται στις χορδές κάνει τον ήχο γρατουνιστό. Δεν πρέπει ποτέ να χρησιμοποιείται κάποιο καθαριστικό, οινόπνευμα ή νερό για να καθαρίσει το όργανο.

5. Χορδιστήριο

Το χόρδισμα είναι η πρώτη επαφή με το όργανο. Είναι η στιγμή που το προετοιμάζουμε για εξάσκηση, το φροντίζουμε ώστε να λειτουργεί σωστά και εκείνο με τη σειρά του θα μας ανταμείψει με τον ωραίο και σωστό ήχο που θα παράγει την ώρα που εξασκούμαστε.

Το όργανο πρέπει να χορδίζεται κάθε μέρα έστω και αν έχει ξεκουρδιστεί ελάχιστα. Ένα όργανο που δεν είναι χορδισμένο δεν είναι κατάλληλο για μελέτη καθώς το παιδί συνηθίζει και μαθαίνει να παίζει φάλτσα. Οι μαθητές πρέπει από την πρώτη κιόλας μέρα να αρχίσουν να εξοικειώνονται με το χόρδισμα του οργάνου τους.

6. Μετρονόμος

Ο μετρονόμος είναι μια συσκευή απαραίτητη. Πρέπει να είναι εύχρηστος και να ακούγεται αρκετά δυνατά.

7. Συσκευή που παίζει μουσική και συνδέεται με ένα αρκετά δυνατό ηχείο

Μια εύχρηστη συσκευή που παίζει μουσική με αρκετά δυνατό ήχο και είναι πάντα διαθέσιμη στο παιδί είναι απαραίτητη.

8. Συσκευή ηχογράφησης

Μια εύχρηστη συσκευή που ηχογραφεί είναι πολύ χρήσιμη ώστε να μάθει το παιδί από την αρχή να ακούει τον εαυτό του. Επίσης θα πρέπει να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και για να στέλνει στη δασκάλα ή στο δάσκαλο ηχογραφήσεις περιστασιακά.

Σημείωση: Με ένα τάμπλετ ή κινητό τηλέφωνο έχουμε πλέον διαθέσιμα όλα τα υλικά από το Νο. 5 έως και το Νο. 8.

9. Αναλόγιο

Ένα αναλόγιο πάντα διαθέσιμο και ανοιχτό στο δωμάτιο του παιδιού είναι μια όμορφη διακόσμηση αλλά και σύμμαχος στην καλή εξάσκηση.

10. Βιβλία σχετικά με τη μουσική, DVD, CD κλπ

Βιβλία σχετικά με τη μουσική, τις βιογραφίες των συνθετών, μουσικά παραμύθια και άλλα πολλά. Ηχογραφήσεις που αφορούν το όργανο τους ή τη μουσική γενικότερα και βίντεο που υπάρχουν διαθέσιμα διαδικτυακά ή σε dvd, θα παίξουν μεγάλο ρόλο στην καλλιέργεια και ανάπτυξη των νεαρών μουσικών είτε αυτοί πρόκειται να γίνουν καλοί ερασιτέχνες που θα ασχολούνται με τη μουσική σε όλη τους τη ζωή, είτε θα γίνουν επαγγελματίες με γερές και σωστές βάσεις που θα πάρουν από τα πρώτα τους βήματα και θα τους επιτρέψουν να επιλέξουν το δρόμο που ταιριάζει στην καλλιτεχνική τους έκφραση.